

รายงานวิจัยเรื่อง

การเลี้ยงแพะพื้นเมืองด้วยพืชสมุนไพร และวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร
ตามวิถีมุสลิม กรณีศึกษา: ตำบลป่าไร่ อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี

ยะโก๊ะ ขาเร็มดาเบะ

และคณะฯ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากโครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อ
ถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนฐานราก ประจำปีงบประมาณ 2554

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ การเลี้ยงแพะพื้นเมืองด้วยพืชสมุนไพร และวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรตาม
วิถีมุสลิม กรณีศึกษา: ตำบลป่าไร่ อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี

คณะผู้วิจัย

1. นายยะโก๊ะ ขาเร็มดาเบะ (หัวหน้าโครงการวิจัย) มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา โทรศัพท์
089-7352788 E-mail yakotsu@gmail.com
2. นายซูไฮมิน เจ๊ะมะลี (ผู้ร่วมวิจัย) มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา โทรศัพท์ 083-1961066
E-mail s4545305@hotmail.com
3. นายอนุวัตร วอลี (ผู้ร่วมวิจัย) มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา โทรศัพท์ 082-8204732
E-mail nawatwollee@yahoo.com
4. นางสาวรอฮานา อาดาม (ผู้ร่วมวิจัย) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนราธิวาส
มหาวิทยาลัย นราธิวาสราชนครินทร์ โทรศัพท์ 081-9572148 E-mail rohanablue@gmail.com

สนับสนุนโดยทุนอุดหนุนโครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนฐานราก
ประจำปีงบประมาณ 2554

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยเล่มนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของ อาจารย์ ซารินา สือแม อาจารย์สังกัดคณะ เกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์ และ นายมะรอกี เจะเลาะ เจ้าหน้าที่ผสมเทียมโค และแพะ ซึ่งเป็นที่ปรึกษาโครงการวิจัย ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไข ให้คำปรึกษา แนะนำ และให้ข้อคิดใน เรื่องต่าง ๆ เป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอแม่ลานและเจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี ที่กรุณาให้ข้อมูลในเขตพื้นที่อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี รวมทั้งเกษตรกรผู้เลี้ยง แพะในเขตพื้นที่อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี ที่ได้กรุณาสละเวลาตอบแบบสอบถามและให้ ข้อเสนอแนะด้วยความเต็มใจ นับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการศึกษา และศูนย์วิจัยและพัฒนาการ สัตวแพทย์ภาคใต้ ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจโรคพยาธิภายในแพะ คณะผู้จัดทำ โครงการวิจัยขอขอบคุณทุกๆ ท่านไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ยะโก๊ะ ขาเริ่มตาเบะ

ตุลาคม 2555

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
ความสำคัญของแพะ.....	4
ลักษณะและวิธีการเลี้ยงแพะ.....	6
ประเภทและพันธุ์แพะ	9
โรคพยาธิภายในแพะ	21
ซีเหล็ก (<i>Cassia siamea</i>)	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
3 วิธีดำเนินการวิจัย	27
ส่วนที่ 1 การสำรวจและรวบรวมข้อมูล	27
ส่วนที่ 2 การทดลอง	28
ส่วนที่ 3 การส่งเสริมถ่ายทอดเทคโนโลยี	29
สถานที่ทำการทดลอง และระยะเวลาทำการวิจัย	29
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	30
ส่วนที่ 1 การสำรวจและรวบรวมข้อมูล	30
- ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานสถานภาพส่วนบุคคล ของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ	30
- ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวสภาพกับการเลี้ยงแพะ	32
- ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาพืชสมุนไพร	37
- ตอนที่ 4 ปัญหา/อุปสรรค	39
ส่วนที่ 2 การทดลอง	42
ส่วนที่ 3 การส่งเสริมถ่ายทอดเทคโนโลยี.....	47
5 สรุปและข้อเสนอแนะ	50
สรุปผล	50

ข้อเสนอแนะ	52
บรรณานุกรม	53
ภาคผนวก	55

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1	คุณค่าคุณค่าทางอาหารของใบชี่เหล็กสด และใบชี่เหล็กแห้ง..... 23
2.2	คุณค่าทางอาหารใบชี่เหล็กแห้งที่ได้จากการวิเคราะห์..... 23
4.1	ข้อมูลพื้นฐานสถานภาพส่วนบุคคลของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ..... 31
4.2	แสดงข้อมูลเกี่ยวสภาพกับการเลี้ยงแพะ 33
4.3	แสดงข้อมูลภูมิปัญญาพืชสมุนไพรและวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรสำหรับแพะ..... 38
4.4	แสดงปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตแพะ..... 35
4.5	แสดงน้ำหนักเฉลี่ยของแพะพื้นเมือง โดยทำการชั่งช่วงเวลา 8.00-9.00 น. ทุก 2 สัปดาห์/ครั้ง 42
4.6	แสดงน้ำหนักเฉลี่ยของแพะพื้นเมืองก่อน หลังการทดลอง และน้ำหนักที่เพิ่มขึ้น..... 43
4.7	แสดงผลตรวจโรคพยาธิภายในแพะพื้นเมืองก่อนและหลังการทดลอง..... 46

สารบัญญภาพประกอบ

ภาพที่	หน้า
2.1 แสดงแพะพื้นเมือง.....	10
2.2 แสดงแพะพันธุ์บอร์.....	11
2.3 แสดงแพะพันธุ์แองโกรา.....	11
2.4 แสดงแพะพันธุ์แคชเมียร์.....	12
2.5 แสดงแพะพันธุ์เบลค เบนกอล.....	13
2.6 แสดงแพะพันธุ์ชาแนน.....	14
2.7 แสดงแพะพันธุ์แอลไพน์.....	15
2.8 แสดงแพะพันธุ์แองโกลนูเบีย.....	16
2.9 แพะพันธุ์ลาแมนชา.....	16
2.10 แพะพันธุ์ทอกเกินเบิร์ก.....	17
2.11 แพะพันธุ์เหลาซาน.....	18
2.12 แพะลูกผสมพันธุ์แพะเนื้อ.....	19
2.13 แพะลูกผสมพันธุ์แพะนม.....	19
2.14 แพะลูกผสมที่มีสีขนของลำตัวแพะหลากหลายสี.....	19
2.15 แสดงใบชี้เหล็ก <i>Cassia siamea</i> (Lamk.).....	22
4.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาการเลี้ยงแพะกับน้ำหนักแพะในแต่ละกลุ่ม.....	43
4.2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักเฉลี่ยของแพะพื้นเมืองก่อน หลังการทดลอง และ น้ำหนักที่เพิ่มขึ้น ของแต่ละกลุ่มแพะการทดลอง.....	44
4.3 แสดงผลรวมค่าคะแนนผลตรวจโรคพยาธิภายในแพะพื้นเมืองก่อนและหลังการทดลอง..	46
4.4 แสดงตัวอย่างจากโครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเลี้ยงแพะด้วยพืชสมุนไพร และวัสดุ เหลือใช้ทางด้านการเกษตร.....	49

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้พืชสมุนไพรขี้เหล็ก และวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ต่อสมรรถภาพการเจริญเติบโตของแพะพื้นเมือง โดยใช้แผนการทดลองแบบสุ่มตลอด (completely randomized design: CRD) ใช้แพะพื้นเมืองอายุ 6-7 เดือน จำนวน 20 ตัว แบ่งเป็น 4 กลุ่มๆ ละ 5 ตัว กลุ่มที่ 1. ให้หญ้าธัญพืชอย่างเดียว กลุ่มที่ 2. ให้หญ้าธัญพืชร่วมกับใบขี้เหล็กเสริมด้วยอาหารสำเร็จรูป 2 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักตัว กลุ่มที่ 3. ให้หญ้าธัญพืชร่วมกับใบขี้เหล็กเสริมด้วยอาหารสำเร็จรูป 1 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักตัว กลุ่มที่ 4. ให้หญ้าธัญพืชร่วมกับวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เลี้ยงแพะตลอดระยะเวลา 120 วัน พบว่ากลุ่มที่ 1, 2, 3 และ 4 น้ำหนักเฉลี่ยเริ่มต้น 7.60 ± 1.08 , 7.30 ± 1.20 , 8.50 ± 1.66 และ 9.50 ± 1.58 กิโลกรัมต่อตัว ตามลำดับ และเมื่อสิ้นสุดการทดลองน้ำหนักเฉลี่ยแต่ละกลุ่ม เท่ากับ 8.80 ± 0.89 , 10.06 ± 0.80 , 11.06 ± 1.62 , 11.50 ± 1.50 กิโลกรัมต่อตัว ตามลำดับ จากการตรวจสอบโรคพยาธิภายในก่อนและหลังการทดลอง พบว่ากลุ่มที่ 2 และ กลุ่มที่ 3 มีน้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 เนื่องจากทั้งสองกลุ่มนี้ได้รับสมุนไพรใบขี้เหล็กเป็นอาหาร ซึ่งเป็นสมุนไพรที่ช่วยในเรื่องการขับถ่ายพยาธิ ผลที่ได้มีความสอดคล้องกับน้ำหนักที่เพิ่มขึ้น คือกลุ่มที่ 2 น้ำหนักตัวเพิ่มขึ้น 2.76 ± 1.00 กิโลกรัมต่อตัว รองลงมาคือ กลุ่มที่ 3. มีน้ำหนักตัว เพิ่มขึ้น 2.56 ± 1.64 ส่วนกลุ่มที่ 4 และกลุ่มที่ 1 เพิ่มขึ้นเพียง 2.00 ± 1.54 และ 1.20 ± 0.99 กิโลกรัมต่อตัว ตามลำดับ

Abstract

The objective of this research is to determine effect of *Cassia siamea* and organic waste of agriculture supplemented on growth performance. Southern Thai indigenous Goat (6-7 months old). A completely randomized designed experiment. The does were divided into 4 groups per 5 does. Group 1. received fresh grass (*Brachiaria ruziziensis*), groups 2. Received fresh grass(*Brachiaria ruziziensis*), with *Cassia siamea* and finishing goat (2%/kg.bw) groups 3. Received fresh grass(*Brachiaria ruziziensis*), with *Cassia siamea* and finishing goat (1%/kg.bw) 4. Received fresh grass (*Brachiaria ruziziensis*) with organic waste of agriculture. The experiment was continued for 120 days. The result showed that of group 1, 2, 3 and 4 initial weights were 7.60 ± 1.08 , 7.30 ± 1.20 , 8.50 ± 1.66 and 9.50 ± 1.58 kg.bw, respectively and final body weights were 8.80 ± 0.89 , 10.06 ± 0.80 , 11.06 ± 1.62 , 11.50 ± 1.50 kg.bw, respectively. The efficiency of aqueous extracts of internal parasite the result showed that group 2 and group 3 was highest growth performance_ weight gain at 2.76 ± 1.00 and 2.56 ± 1.64 kg.bw respectively and the group 4 and group 1 weight gain 2.00 ± 1.54 and 1.20 ± 0.99 kg.bw respectively. because, group 2 and group 3 was effect of *Cassia siamea* supplementation in feed on growth performance an increasing tendency of weights.